

Vabaühenduste ühised soovitused Läänemere püügivõimaluste kohta 2026. aastaks

SISSEJUHATUS

Mitmete Läänemere kalaliikide halb seisund ja langustrendid on aastakümnete vältel põhjalikult dokumenteeritud, näidates, et kogu ökosüsteem on tõsisis hädas¹. Senised poliitilised otsused Läänemere kalanduse kohta ei ole suutnud negatiivseid suundumusi peatada ega ümber pöörata.

Kalad, mis olid kunagi Läänemere kalanduse alustalad, näiteks ida- ja läänepoolne tursk ning läänepoolne räim, on täna nii kehvast seisust, et Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu (ICES) soovib nende varude püügimahtudeks nulli². **Läänemere tursa ning läänepoolse räime igasugune püük tuleb peatada.** Isegi kui nende liikide sihtpüük on olnud suletud juba mitu aastat, ei näita ükski neist kolme liigi varust veel piisavaid taastumismärke³.

Ka mitmete lestakalade, näiteks merilesta seisund annab põhjust muretsemiseks. Lõhede kuderänne on viimastel aastatel olnud sihtväärtustest madalam, mistõttu isegi parema tervise juures olevad lõhepopulatsioonid ei pruugi lähiaastatel toota piisavalt noorlõhesid (smolte), mis vastaksid jätkusuutlikele tasemetele. Isegi siis, kui mõned kalaliigid, nagu kilu⁴, näitavad

¹ Vaata näiteks HELCOM HOLAS hindamist (HELCOM (2023): „Läänemere seisund. Kolmas HELCOM-i terviklik hindamine 2016–2021“. Baltic Sea Environment Proceedings nr 194).

² Nii on olnud läänepoolse Läänemere räime puhul alates 2019. aastast, idapoolse Läänemere tursa puhul alates 2020. aastast ning esmakordselt sel aastal läänepoolse Läänemere tursa puhul.

³ Oleme mures ka „näilise taastumise“ (phantom recoveries) nähtuse pärast, kus ammendunud varude biomassi eeldatud suurenemine tegelikult ei realiseeru või osutub tagantjärele varude olukord halvemaks, kui varem eeldati. Näiteks hiljutine Froese jt uuring rõhutab, et läänepoolse Läänemere tursa biomassi on korduvalt üle hinnatud. Froese, R; Steiner, N; Papaioannou, E; MacNeil, L; Reusch, T B H; Scotti, M (2025). „Euroopa kalanduse juhtimise süsteemne ebaõnnestumine.“ Science 388(6749), lk 826–828. DOI: 10.1126/science.adv4341. Mai 2025. Vaata joonist lk 827, mis näitab „näiteid ICES-i varasematest ebarealistlikest hinnangutest ja prognoosidest aastatel 2015 ning 2018 kuni 2021.“

⁴ Tugev 2024. aasta põlvkond paiknes peamiselt kirdepoolsetes piirkondades, mis suurendab ebakindlust selle tulevase panuse suhtes kilu üldisesse biomassi. ICES. 2025. Kilu (Sprattus sprattus) alamrajoonides 22–32 (Läänemeri). (ICES-i nõuandekomitee aruanne, 2025. ICES Advice 2025, spr.27.22-32. <https://doi.org/10.17895/ices.advice.27202893>).

väikseid märke biomassi oodatavast kasvust, on need hinnangud seotud oluliste teaduslike ebakindlustega.⁵⁶

Teaduslike ebakindluste ja teadlaste aastatepikkuste hoiatuste eiramine toob kaasa katastroofilised tagajärjed nii mere ökosüsteemile kui ka sellest sõltuvatele inimestele. Läänemere kalavarude ja laiema mereökosüsteemi kriisi lahendamiseks on vaja poliitilist tahet ja ambitsiooni kalanduse juhtimise parandamiseks.

See dokument esitab vabaühenduste ühised soovitused 2026. aasta püügivõimaluste kohta, seades pikaajalise ökosüsteemi tervise ja jätkusuutliku kalanduse juhtimise kõrgemale lühiajalistest majanduslikest huvidest. Soovitused tuginevad ICES-i nõuannetele, EL ühise kalanduspoliitika (ÜKP)⁷ ja Läänemere mitmeaastase kava (MAP)⁸ nõuetele rakendada ettevaatusprintsipi ja ökosüsteemipõhist lähenemist kalanduse juhtimisel ning merekeskkonna strateegia raamdirektiivi (MSRD)⁹ eesmärgile saavutada hea keskkonnaseisund (GES).

TAASATUMISELE KESKENDUVA, ETTEVAATLIKU JA ÖKOSÜSTEEMIPÕHISE PÜÜGILÄHENEMISE PAKILINE VAJADUS

Senine poliitiline vastus Läänemere kalavarude langusele on olnud nõrk. Ministrite Nõukogu on olnud tõrges järgima kudekarja biomasside kaitse reegleid¹⁰, mis on sätestatud õiguslikult

⁵ Vaata Froese jt uuringut, millele viidatakse allmärkuses 3. Samuti vt mitmeid eelmisel aastal avaldatud teadusartikleid, mis käsitlevad „näilise taastumise“ fenomeni, mille korral ammendunud kalavarude biomassi tasemeid ja taastumistrajektoore on üle hinnatud. Eriti puudutab see ammendunud varusid. Edgar, G (2024). Uuring näitab, et maailma kalanduste olukord on märksa hullem kui seni arvati – paljud varud on juba kokku varisenud. 23. august 2024.

<https://theconversation.com/investigation-reveals-global-fisheries-are-in-far-worseshape-than-we-thought-and-many-have-already-collapsed-237306>. Alusuuring: Edgar et al. (2024). Varude hindamise mudelid hindavad maailma kalanduste jätkusuutlikkust üle. Science, 385(6711), lk 860–865.

<https://www.science.org/doi/10.1126/science.adl6282>. Froese, R & Pauly, D (2024). Maailma kalavarude seisundi hindamine. Praegused hindamismudelid hindavad tootlikkust ja taastumistrajektoore üle. Science, 385(6711), lk 824–825. <https://www.science.org/doi/10.1126/science.adr5487>. See artikkel esitab perspektiivi eespool mainitud Edgar jt (2024) artiklile, mis ilmus samas Science'i numbris.

⁶ Rosciszewski-Dodgson, M. J. & Cirella, G. T. (2024). Keskkonnategurid, mis mõjutavad Läänemere tähtsamate kommertskalavarude seisundit. Frontiers in Marine Science, 11, 1399707.

<https://doi.org/10.3389/fmars.2024.1399707>

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1380/2013, 11. detsember 2013, ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R1380>

⁸ Konsolideeritud tekst: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/1139, 6. juuli 2016, millega kehtestatakse Läänemere tursa-, räime- ja kiluvarude ning neid varusid kasutavate kalanduste mitmeaastane kava, muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2187/2005 ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1098/2007

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R1139>

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/56/EÜ, 17. juuni 2008, millega kehtestatakse merekeskkonnavalade tegevuse raamistik (Merekeskkonna strateegia raamdirektiiv)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0056&qid=1749646185087>

¹⁰ Coalition Clean Baltic esitas Euroopa Liidu Üldkohtule avalduse EL-i kalandusministrite otsuse kehtetuks tunnistamiseks 2024. aasta Läänemere räime püügikvootide osas.

<https://www.ccb.se/environmental-organizations-appeal-to-eu-court-to-invalidate-fishing-quotas-due-to-baltic-herring-stocks-collapse>

siduvas Läänemere MAP-is. Kahel järjestikusel aastal on Nõukogu seadnud mõnede varude püügipiirid kõrgemale tasemele, kui on lubatud¹¹ MAP-i artiklis 4.6¹², suurendades seeläbi riski, et kalavarude biomass langeb ohtlikult madalale tasemele.

Lisaks sellele, vaatamata ÜKP nõudele rakendada püügivõimaluste määramisel ettevaatusprintsipi ja ökosüsteemipõhist lähenemist, on Nõukogu korduvalt määranud mitmete kalavarude jaoks liiga kõrged püügivõimalused¹³.

Püsivalt kalastada kahanevaid ja haavatavaid kalavarusid on pikas perspektiivis jätkusuutmatu nii kalandussektori kui ka laiemal mereökosüsteemi jaoks. Varude püüdmine ICES-i soovitatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (MSY) piiri lähedal või sellest kõrgemal võib ohustada või edasi lükata varude taastumist ja ei hoia neid turvalistest bioloogilistest piiridest kõrgemal. See tuleneb asjaolust, et nõuanne ei ole koostatud eesmärgiga taastada kalavarusid kindla ajavahemiku jooksul – veel vähem lähitulevikus – ega ka vältida jätkusuutmatuid varude langusi.¹⁴¹⁵

¹¹ BalticWaters (2024). Aruanne: Kas EL-i kalandusministrid rikuvad seadust?

¹² Läänemere mitmeaastase kava artikkel 4.6 nõuab, et püügivõimalused seataks nii, et varu kudekarja biomassi langemise tõenäosus alla kriitilise taseme (Blim) oleks alla 5%. ICES-i peamine nõuanne Kesk-Läänemere räime ja Botnia lahe räime 2026. aasta saagi kohta ei võta seda kaitseklauslit arvesse ning on seotud seadusega lubatust kõrgema kui 5%-lise riskiga. Kui Botnia lahe räime püügipiirangud määratakse ICES-i peamise nõuande järgi (55 869 kuni 62 684 tonni), on tõenäosus, et kudekarja biomass langeb 2027. aastal alla Blim'i, 9–10%, mis ületab seadusliku 5% piiri. Seadusega kooskõla saavutamiseks ei tohi kogupüük 2026. aastal ületada 25 560 tonni. Kesk-Läänemere räime puhul on tõenäosus, et kudekarja biomass langeb 2027. aastal pärast soovitatud püügimahtu (120 378 kuni 157 996 tonni) alla kriitilise piiri, 5,9–8,1%, mis samuti ületab seaduslikku 5% piiri. Seetõttu tuleb 2026. aasta kogupüük määrata alla 103 073 tonni.

¹³ Näiteks olid 2025. aasta EL-i kalandusministrite nõukogu läbirääkimiste tulemuseks Kesk-Läänemere räime lubatud kogupüügi (TAC) kahekordistumine, 21% tõus Botnia lahe räime puhul ning 10% tõus Liivi lahe räime puhul. Lisaks sellele jätkas nõukogu kõrvalpüügikvootide määramist ida-Läänemere tursale ja läänepoolsele Läänemere räimele vaatamata ICES-i nullpüügi soovitusel, määrates need tasemetele, mis ületavad teatatud lossimiskoguseid, säilitades sellega jätkusuutmatult kõrged kõrvalpüügi kvoodid.

¹⁴ See tuleneb sellest, et ICES-i praegune nõustamisreegel, mis suunab püügivõimaluste soovitusi, vähendab küll soovitatud kalastussuremust alla FMSY taseme, kui varu langeb alla MSY Btrigger'i, kuid ei sisalda konkreetset taastumiseesmärki ega ajakava. Püügirõhu vähendamine võib küll kiirendada varude kasvu või aeglustada langust, kuid ainuüksi sellest ei piisa taastumise tagamiseks lühi- või keskpikas perspektiivis. ICES-i nõustamisreegli selgituse kohta vt ICES (2023). Advice on fishing opportunities (2023). General ICES Advice guidelines. Report. <https://doi.org/10.17895/ices.advice.22240624.v2>, lk 5–6.

¹⁵ Näiteks oleks Kesk-Läänemere räime puhul 59–63% tõenäosus jääda alla MSY Btrigger ja Bpa taseme (ehk väljaspool turvalisi bioloogilisi piire), kui seda püütakse ICES-i peamise nõuande järgi, ning isegi 70% tõenäosus, kui püük toimub 2026. aastal FMSY ülemisel piiril. Botnia lahe räime puhul oleks ICES-i peamise nõuande järgi püüdmisel 84–86% tõenäosus, et varu jääb alla MSY Btrigger ja Bpa taseme 2027. aastal, ning 89% tõenäosus, kui püütakse FMSY ülemisel piiril.

Hiljutine teadusuuring (Edgar et al. 2024¹⁶) näitab, et kalanduse juhtimise prognoosid on olnud liialt optimistlikud¹⁷ ning mudelitega hinnatud kalavarude seisundid on eriti ebakindlad juba ülepüütud varude puhul. Seda probleemi süvendab Läänemeres praegune geopoliitiline olukord, kus Venemaa püügist saadav info on piiratud.

Praegused ICES-i püügivõimaluste nõuanded – ning taotlused (näiteks Euroopa Komisjonilt), mis suunavad nende nõuannete andmist – ei kajasta täielikult kõiki EL-is kohaldatavaid õigusnõudeid ja poliitikaeesmärke. Täpsemalt, need ei ole suunatud järgmistele eesmärkidele:

1. Kalavarude taastamine kindlas ajaraamis ning nende säilitamine lähitulevikus jätkusuutlikest tasemetest kõrgemal;
2. Kalavarude langemise ärahoidmine või riski minimeerimine, et need ei langeks alla ohutute bioloogiliste piiride, hoolimata EL-i mitmeaastaste kavade (sh Läänemere mitmeaastase kava) õiguslikest kaitsemeetmetest;
3. Kõigi merekeskkonna strateegia raamdirektiivi (MSFD) „hea keskkonnaseisundi“ (GES) elementide täitmine, nagu näiteks tervete populatsioonistruktuuride ja toiduahela terviklikkuse säilitamine (näiteks piisavalt toidu jätmine mere teistele organismidele).

EL-i otsustajad peavad kiiresti koostöös ICES-iga tunnistama ja kõrvaldama need põhimõttelised puudused nõuandemeetodites ning rakendama täiendavaid ettevaatusabinõusid, seades püügivõimalused madalamaks kui ICES-i peamine nõuanne, kuni vajalikud muudatused on tehtud. **Püüdmine ICES-i soovitatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (MSY) tasemel või sellest kõrgemal ei lahenda Läänemere kriisi.** Vaja on juhtimissüsteemi, mille aluseks on täielikult taastumisele suunatud, ettevaatuspõhine ja ökosüsteempõhine nõuanne, mis ületab lühiajalised kalandushuvid ning kaitseb pikaajaliselt ökosüsteemi funktsioone, kalandust ja ranniku kogukondi.¹⁸

¹⁶ Edgar, G. J., Bates, A. E., Krueck, N. C., Baker, S. C., Stuart-Smith, R. D. & Brown, C. J. (2024). Varude hindamise mudelid hindavad maailma kalanduste jätkusuutlikkust üle. *Science*, 385(6711), lk 860–865. <https://www.science.org/doi/10.1126/science.adl6282>

¹⁷ Froese, R; Steiner, N; Papaioannou, E; MacNeil, L; Reusch, T B H; Scotti, M (2025). Euroopa kalanduse juhtimise süsteemne ebaõnnestumine. *Science* 388(6749), lk 826–828. DOI: 10.1126/science.adv4341. Mai 2025. Vaata lk 827 joonist, mis näitab „ICES-i varasemaid ebarealistlikke hinnanguid ja prognoose aastatel 2015 ning 2018–2021“. Sama uuring viitab ka Läänemere tursa ja räime teadusnõuandele kui „mittetäielikule, riskantsele ja kallutatud“ ning märgib, et riiklike kalandusuuringute instituutide teadlased, kes osalevad ICES-i nõuannete koostamisel, olid teadlikud, et viimaste biomassihinnangute osas tehti regulaarselt ülehindamisi, mis vajasis järgnevatel aastatel korrigeerimist.

¹⁸ Samas Froese jt (2025) järeldavad, et „tuleb mõista ja aktsepteerida, et teaduslik hinnang maksimaalsele saagile, mida varu suudab toetada, arvestades selle rolli ökosüsteemis ja keskkonnatingimusi, on kindel ülempiir, mis ei kuulu poliitiliste läbirääkimiste ega kompromisside alla. Selle asemel peaksid poliitilised ja ühiskondlikud arutelud lubatud saagi kohta keskenduma sellele, kui palju allapoole teaduslikust piirist peaks lubatud kogupüük (TAC) jääma, et arvestada ebakindlust, maksimeerida vastupidavust, minimeerida riske ja tagada kalanduse pikaajaline kasumlikkus.“

Vabaühendused soovivad teadusliku nõuande parandamiseks Euroopa Komisjonil:

- Koostöös ICES-i ja teiste nõuande taotlejatega töötada välja ja rakendada selge tegevuskava, kuidas praeguseid puudusi¹⁹ kiiresti käsitleda ja kõrvaldada püügivõimaluste määramisel.
- Koostöös teiste otsustajatega kokku leppida ökosüsteemipõhised kalanduse juhtimise eesmärgid, et suunata ICES-i nõuande taotlemise protsessi²⁰. Rahvusvahelised kohustused bioloogilise mitmekesisuse kaitseks, nagu Globaalne elurikkuse raamistik, HELCOM-i Läänemere tegevuskava (BSAP) ja MSFD, peaksid olema nende ökoloogiliste eesmärkide aluseks ning neid tuleks arvestada koos ÜKP reeglite ja eesmärkidega.
- Muuta ICES-i nõuande taotlusi kalapüügivõimaluste osas järgmiselt:
 - a) seada eesmärgiks kalavarude kiire taastamine, eriti ammendunud või ohustatud varude puhul, kindlas ajavahemikus ja nende hoidmine jätkusuutlikust tasemest kõrgemal lähitulevikus;
 - b) ära hoida või minimeerida riski, et kalavarud langevad alla ohutute bioloogiliste piiride, järgides Läänemere mitmeaastases kavas kehtestatud seaduslikku kaitsemeetodit, mille kohaselt riski hoida varude langemist alla kriitilise piiri (Blim) peab olema alla 5%;
 - c) arvestada täielikult ökosüsteemi dünaamikat, vajadusi ja mitmeliigilisi kaalutlusi ning tagada kõik merekeskkonna strateegia raamdirektiivi hea keskkonnaseisundi elemendid, näiteks terved populatsioonistruktuurid ja toiduahela terviklikkus (st piisavalt toidu jätmine teistele mereorganismidele), vastavalt ökosüsteemipõhisele kalanduse juhtimise lähenemisele;
 - d) pakkuda piisavalt ettevaatlikke alternatiivseid püügivõimalusi, kui kõigi nimetatud aspektide täielik arvestamine pole veel võimalik, et minimeerida riske nii kalavarudele kui ka kogu ökosüsteemile.

VABAÜHENDUSTE SOOVITUSED 2026. AASTA LÄÄNEMERE PÜÜGIVÕIMALUSTE KOHTA

¹⁹ Ülevaate peamistest puudustest ning soovitustest, kuidas Euroopa Komisjon ja teised ICES-i nõuande taotlejad saaksid aidata neid puudusi kõrvaldada, leiab hiljutisest 17 organisatsiooni ühisest kirjast EL-i volinik Kadisele (2025).

<https://www.clientearth.org/latest/documents/letter-to-european-commissioner-kadis-regarding-the-renewal-of-the-specific-grantagreement-with-ices/>. Peagi avaldatav briifingusarja, mis koondab erinevaid vabaühenduste murekohti ja soovitusi püügivõimaluste määramise kohta, sisaldab ka selle teema eraldi käsitlust ning jagatakse lähiajal.

²⁰ Pew Charitable Trusts. 2024. Kalanduse juhtimise ja ökosüsteemide kaitse parandamiseks peavad otsustajad esitama paremaid küsimusi. [Link](#).

Me kutsume Euroopa Komisjoni üles esitama ja kalandusministreid vastu võtma püügivõimalusi, mis on selgelt alla ICES-i soovitatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (FMSY), et võimaldada Läänemere kalavarude kiiret taastumist.

See tähendab järgmist 2026. aasta Läänemere püügivõimaluste määramisel:

- Püügivõimalused tuleks määrata märkimisväärselt alla ICES-i teadusliku peamise nõuande, olenemata sellest, kas see põhineb ICES-i MSY lähenemisel või ICES-i ettevaatuspõhimõttel andmepiirangutega varude puhul.
- TAC-id (lubatud kogupüük) ei tohi olla määratud püügitasemetele, mis ületavad Läänemere mitmeaastase kava (artikli 4.6) kohast seaduslikku 5% riski piiri, et varu langeb alla Blim taseme. 2026. aasta soovitatud püügivahemikud kahe Läänemere varu – Kesk-Läänemere räime ja Botnia lahe räime – kohta ei arvesta seda õiguslikult siduvat kaitsemeetodit ning vastavad TAC-id tuleb seetõttu määrata soovitatud tasemest madalamale.
- Peamise nõuande tasemest tuleks maha arvestada teatud ettevaatusreserv protsendina või koguseliselt, et arvestada teaduslikku ebakindlust, nõrka juurdekasvutrendi, liikidevahelist dünaamikat, segapüügi koostoimeid, teadaolevaid ja dokumenteeritud vääraruandmisi ning muid survetegureid. Ettevaatusreservi suurus sõltub varu seisundist. See lähenemine võimaldaks kalavarudel täita oma olulist rolli toiduahelas, tuues kasu kogu Läänemere ökosüsteemile.

Vabaühendused soovivad kalavarude taastumise toetamiseks järgmisi täiendavaid juhtimismeetmeid:

- Taotleda ICES-ilt nõu püügikeeldude kohta piirkondades, kus esineb suur segunemine ja kus üksikute populatsioonide või alam-populatsioonide olukord pole hästi mõistetud, et kaitsta ammendunud ja haavatavaid populatsioone või alam-populatsioone ning minimeerida geneetilise kurnatuse riski.
- Kaaluda ruumilisi juhtimismeetmeid, näiteks püügikeeldusid, piirkondades, kus esineb suur segunemine, et kaitsta ammendunud ja haavatavaid populatsioone või alam-populatsioone ja minimeerida geneetilise kurnatuse riski.
- Kaaluda püügikeeldude kehtestamist kriitilistel perioodidel, näiteks kudemis- ja kogunemishooajal.
- Võtta arvesse lossimiskohustuse (Landing Obligation, LO) rakendamata jätmist, määrates TAC-id piisavalt alla ICES-i püügisoovituse, et ebaseaduslik, raporteerimata tagasilükkamine ei viiks tegeliku püüginahku ületamiseni võrreldes ICES-i soovitusega.
- Tagada TAC-ide läbipaistvad arvutused, mis põhinevad ICES-i püügivõimaluste nõuandel.
- Töötada välja ja rakendada tõhusad taastamiskavad, mis põhinevad ICES-i WKREBUILD2 järeldustel kõigi varude jaoks, mis on alla MSY Btrigger taseme. Need peaksid olema suunatud varude kiirele taastamisele üle biomassi taseme, mis suudab toota maksimaalset jätkusuutlikku saaki (ehk üle BMSY), nagu ÜKP nõuab, sisaldama tugevaid kaitsemeetmeid

tulevaste populatsioonilanguste või allapoole MSY Btrigger taseme stagnatsiooni vältimiseks ning olema tiheda järelevalve ja jõustamise all, kasutades kaugjälgimise elektroonilist seiret (REM).

- Toetada jätkusuutlikku TAC-ide määramist tugeva kontrolli ja täieliku püügidokumentatsiooni kaudu, kasutades REM-i (vajadusel koos vaatlejate kaasamisega) kõigile üle 12 m pikkustele laevadele ning keskmise ja kõrge riskiga alla 12 m laevadele.

**VABAÜHENDUSTE SOOVITUSTE KOKKUVÕTE LÄÄNEMERE PÜÜGIVÕIMALUSTE (TAC)
JA TÄIENDAVATE MEETMETE KOHTA AASTAKS 2026**

TAC piirkonniti – liikide kaupa	2025. aastaks kehtestatud TAC (lubatud kogupük)	ICES-i nõuande alus	ICES-i püügisovitus 2026. aastaks (tonnides)	ICES-i nõuande korrigeerituna: – kolmandate riikide osakaalu de arvestamiseks – varude ja TAC-piirkondade segunemise arvestamiseks	Vabaühenduste soovitus 2026. aasta TAC-ide ja täiendavate meetmete kohta
Idapoolne tursk (SD 25-32)	430 t (ainult kaaspük)	Ettevaa tuspõhimõte	0 t	n/a	0 t • Töötada välja taastamiskava, et tagada kiire taastumine üle BMSY taseme. • Tugevdada seiret ja järelvalvet kõigil aktiivseid püügivahendeid kasutavatel alustel kõigis piirkondades, andes prioriteedi tursakontsentratsiooniga aladele (kombineerides REM-i ja traditsioonilised kontrollimeetmed). • Kuna turska saadakse kõrvalsaagina merilesta püügist, tuleks merilesta TAC määrata oluliselt alla vastava üksikvarupõhise peamise nõuande taseme, et seada esikohale tursa kaitse ja taastamine. • Tagada, et kõik lestasid püüdvad alused kasutaksid püügivahendeid, mis tõhusalt minimeerivad tursa

					kõrvalsaaki, ning rakendada täiendavaid meetmeid tursa kõrvalsaagi vältimiseks ja minimeerimiseks kõigis aktiivseid püügivahendeid kasutavates kalandustes. Ligipääs merilesta TAC-ile peab olema seotud selliste vahendite kasutamisega. • Rakendada elupaikade taastamise meetmeid, keskendudes põhja hapnikusisalduse parandamisele, nagu ICES on soovitanud. • Taotlema teadusnõu muutunud kudemisaja kohta. • Jätkata 2025. aastaks kokkulepitud harrastuspüügi meetmete rakendamist.
Läänepoolne tursk (SD 22-24)	266 t (ainult kaaspük)	Ettevaa tuspõhi mõte	0 t	n/a	0 t • Töötada välja taastamiskava, et tagada kiire taastumine üle BMSY taseme. • Rakendada elupaikade taastamise meetmeid, keskendudes eutrofeerumise vähendamisele, et parandada põhjahapniku sisaldust, nagu ICES on soovitanud. • Suurendada merel toimuva seire ja kontrolli mahtu kõigil aktiivseid püügivahendeid kasutavatel alustel kõigis piirkondades, andes prioriteedi tursakontsentratsiooniga aladele ning kasutades nii REM-i kui ka traditsioonilisi järelevalvemeetodeid. • Tagada, et kõik lestasid sihtivad alused kasutaksid püügivahendeid, mis tõhusalt minimeerivad tursa kõrvalsaaki, ning rakendada täiendavaid meetmeid tursa

					kõrvalsaagi vältimiseks ja minimeerimiseks aktiivses põhjalestupüügis. Ligipääs merilesta TAC-ile peab olema seotud selliste vahendite kasutamisega. • Määrata merilesta TAC märkimisväärselt alla vastava üksikvarupõhise peamise nõuande, et seada esikohale tursa kaitse ja taastamine. • Luua traalivabad alad tursa olulistest elupaikades ja kudemisaladel. • Jätkata 2025. aastaks kokkulepitud harrastuspüügi meetmete rakendamist.
Läänepoolne räim (SD 20-24)	788 t (ainult kaaspüük)	MSY-lähene ja ettevaatuspõhimõte	0 t	n/a	0 t • Töötada välja taastamiskava, et tagada kiire taastumine üle BMSY taseme. • Rakendada täiendavaid meetmeid teadaolevate kudealade ja noorkalade kasvualade kaitsmiseks ja taastamiseks, nagu ICES on soovitanud. • Kaaluda teadusnõuandel põhinevate täiendavate piirkondlike ja/või ajaliselt piiratud piirangute rakendamist räimepüügil Põhjamere idaosas (jaotus 4a, 4b) ja piirkonnas 3a, kuna Lääne-Balti kevadkudemisega räime (WBSS) püük on Põhjamere räimepüügi raames paratamatu. • Taotleda ICES-ilt nõu võimalike ajaliste ja ruumiliste juhtimismeetmete kohta, et vältida WBSS räime kõrvalsaaki ja vähendada soovimatut püügirõhku sellele varule.

Avamere räim (SD 28.2, 29, 32)	83 881 t	EL Paljuaa stane majandamiska va-MAP	Kuni 154 542 t (arvestades varude segunemist)	Lisada 636 tonni Liivi lahe räime, mida püütakse piirkonnas SD 28.2, ja lahutada 4 090 tonni Avamere Läänemere räime, mida püütakse Liivi lahes (SD 28.1). Lahutada 9,5% Venemaa osakaal.	< 89 827 t Et täita seadusest tulenevaid nõudeid, peab kudekarja biomassi (SSB) langemise tõenäosus alla Blim taseme 2027. aastal jääma alla 5%, mis vastab TAC-ile alla 89 827 tonni. • Meie soovitus põhineb ICES-i püügivõimaluste tabeli stsenaariumil, kus $p(SSB(2027) < Blim) = 5\%$ (103 073 t), et järgida Läänemere mitmeaastases kavas sätestatud seaduslikku 5% riskipiiri, arvestades samal ajal varude segunemist Liivi lahe räimega ja lahutades Venemaa osakaalu. • ICES-i peamise nõuande F-vahemike puhul on tõenäosus, et populatsioon jääb 2027. aastal alla MSY Btrigger taseme 59–63% ning tõenäosus, et SSB langeb alla Blim taseme, on 5,9–8,1%, mis ületab Läänemere MAP artiklis 4.6 sätestatud seadusliku 5% riski piiri. Soovitatud täiendavad meetmed: • Töötada välja taastamiskava, mis tagab kiire taastumise üle BMSY taseme, näiteks tuginedes ICES-i WKREBUILD2 järeldestele, sealhulgas varu tervisliku vanus- ja suurusstruktuuri taastamine. • Taotleda ICES-ilt juhtimismeetmeid geneetiliselt haavatavate alam-populatsioonide kaitsmiseks. • Tugevdada kontrolli, jõustamist, pardaseiret ja lossimiste proovivõttu, et vältida kilu räimena ja muid vaeleandlusi.
--------------------------------	----------	--------------------------------------	---	--	---

					Reserveerida TAC eranditult väikese mõjuga rannikukalanduse jaoks, kus räime püütakse otseseks inimtoiduks.
Liivi lahe räim (SD 28.1)	41 635 t	EL Paljuaastane majandamiskaava-MAP	Kuni 34 367 t (arvestades varude segunemist)	Varude segunemist Avamere Läänemere räimega on nõuandes arvesse võetud. Tuleb maha arvata 636 tonni Liivi lahe räime, mida püütakse piirkonnas SD 28.2, ja lisada 4 090 tonni Kesk-Läänemere räime, mida püütakse Liivi lahes (SD 28.1).	≤ 27 416 t – Kaaluda TAC-i määramist FMSY vahemiku alumises osas või sellest madalamal, et tugevdada ökosüsteemi vastupidavust, võimaldades varu biomassil olulisemalt suureneda.
Botnia lahe räim (SD 30-31)	66 466 t	EL Paljuaastane majandamiskaava-MAP	Kuni 62 684 t	n/a	≤ 25 560 t Seadusega kooskõlas olemiseks peab kudekarja biomassi (SSB) langemise tõenäosus alla Blim taseme 2027. aastal olema alla 5%, mis vastab maksimaalselt 25 560-tonnisele püügile.

					- Selle varu puhul ei ole MSY Btrigger saavutamine 2027. aastal võimalik isegi nullpüügi korral 2026. aastal. ICES-i peamise nõuande F-vahemike puhul on tõenäosus, et populatsioon jääb 2027. aastaks alla MSY Btrigger taseme, 84–86% ning tõenäosus, et SSB langeb alla Blim taseme, 9–10% (vt GoBH nõuande tabel 2). Soovitatud täiendavad meetmed: - Vajalik on täiendav teadusuuring, nt Botnia lahe räime rolli kohta Läänemere toiduahelas. ICES märgib oma nõuandes: „Püügisoovituse vähendamine on tingitud nii alla korrigeeritud juurdekasvu kui ka varude suuruse vähenemisest viimastel aastatel.“ Zooplanktoni suurus, liigiline koosseis ja paiknemine võivad mõjutada nii Botnia lahe räime suurust kui ka seisundit. - Kaaluda TAC-ide määramist ja meetmete rakendamist, mis suurendaksid varus vanemate isendite osakaalu, mis on viimase kümnendi jooksul olnud väga madal. ICES-i hinnangul ei ole tõenäoline, et praeguse püügisuremuse sihtmääraga vanemate kalade osakaal suureneks. - Taotleda teadusnõu Botnia lahe räimevaru jagamise kohta kaheks eraldi hallatavaks populatsiooniks: põhjapoolseks ja lõunapoolseks.
--	--	--	--	--	--

Kilu (SD 22-32)	139 500 t	EL Paljuaa stane majandamiska va- MAP	Kuni 230 518 t	Vähenda 10,08% võrra Venemaa osakaal	Soovitame, et otsust TAC-i kohta edasi lükataks kuni kevadiste traalpüügiuuringute uusimad andmed on kättesaadavad. Kuna kilu seguneb avamere Läänemere kehvast seisundist raiimevarudega, ei saa me anda kvantitatiivset püügisoovitust, kuid rõhutame, et TAC tuleks määrata alla FMSY vahemiku alumise piiri. Arvestades, et kolme eelneva aastakäigu (2021–2023) juurdekasv oli üks madalamaid kogu aegride jooksul ning arvesse võttes viimase juurdekasvuhinnangu ebakindlust, samuti jätkuvaid probleeme valeandmete esitamise ja kilu ning raiime segapüügi puhul, tuleks kilu TAC määrata selgelt alla FMSY alumise piiri ning arvestada ka Venemaa osakaalu ($\leq 158\,310$ t). Soovitatud täiendavad meetmed: • Töötada välja taastamiskava, mis tagab kiire taastumise üle BMSY taseme. • Rakendada ruumilisi majandamismeetmeid ja arvestada liikidevahelisi koostoimeid (nt ruumilised või ajalised piirangud). • Tugevdada järelevalvet, jõustamist, pardal toimuva seire ja lossimiste proovivõttu, et vältida kilu laialdast vääraruandlust raiimena või kvoodivabade liikidena nagu näiteks lest.
Lest (SD 21-32)	11 313 t	MSY-lähenemine	16 533 t	Rakenda sama meetodit, nagu on kirjeldatud ICES-i	Seada mõlema Läänemere tursavarude kaitse ja taastamine prioriteediks, määrales merilesta TAC-i märkimisväärselt alla üksikvarupõhise peamise nõuande

				nõuande s.	ning mitte mingil juhul lubades püügitaseme suurenemist ($\leq 4\,894$ t). - Vähemalt ei tohi püügitaset suurendada, st merilesta TAC ei tohi ületada $F = F_{2024}$ stsenaariumi ($\leq 4\,894$ t), kuid tursa kõrvalsaagi mõju minimeerimiseks tuleks see määrata veelgi madalamale. Soovitatud täiendavad meetmed: - Rakendada meetmeid merilesta seisundi parandamiseks, näiteks elupaikade taastamise tegevusi, keskendudes põhjahapniku sisalduse tõstmisele, nagu ICES on soovitanud. - Taotlema ICES-ilt nõu segapüügi kaalutlustest, et tagada tulevane merilesta TAC-i määramine ei ohustaks tühjaks püütud tursavarude taastumist. - Kaaluda ruumilist sulgemist põhjatraalpüüki teostavatele alustele SD 22, 24, 25 ja 26 piirkondades, kus idapoolset Läänemere turska leidub enim, et vältida kõrvalsaaki. - Kehtestada kohustuslik kaugjälgimise elektrooniline seire (REM) kõigile merilesta sihtpüügil osalevatele alustele, arvestades tursa kõrget kõrvalsaagi mahtu. - Katsetada ja rakendada kõige selektiivsemaid olemasolevaid ja uusi lestapüügivahendeid, et vältida tursa sattumist merilesta püüki, ning merilesta TAC-ile ligipääsu tuleks tingimustada selliste vahendite kasutamisega. - Arvestada põhjakalade püügiga seotud suurte
--	--	--	--	---------------	--

					alamõõduliste merilestade saagikogustega ja suurenenud tagasilükkamisega, mis tuleneb merilesta halvenevast seisundist.
Avamere lõhe (SD 22–31)	34 787 lõhe	MSY-lähenemine	0 segavarude püügiks merel 0 loodusliku lõhe püügiks nõrkade s jõgedes AU 5 piirkonnas Kui rakendatakse ruumilist majandamist, võib piirkonnas 29N–31 (nii kutseline kui harrastuspüük) püüda kuni 30 000 lõhet	Vähenda 1,9% võrra Venemaa osakaal	Soovitame, et 2026. aastal ei tohiks toimuda sihtpüüki lõhele, välja arvatud juhul, kui uus hindamine näitab, et selle aasta kudekalade arv ületab taseme, mis on vajalik MSY (maksimaalse jätkusuutliku saagikuse) saavutamiseks. - Selle aasta prognoos tervikuna ei ole positiivne; kui see suundumus jätkub ka suve jooksul, ei tohiks püük olla lubatud. - Praegune lähenemine, kus TAC-id määratakse igal aastal ja tehnilised meetmed lisatakse TAC-määrusesse, ei taga varude jätkusuutlikku pikaajalist majandamist. Seetõttu tuleks välja töötada terviklik majandamislähenemine, mis hõlmab nii TAC-ide määramist kui ka asjakohaseid tehnilisi meetmeid, osana uuest põhjalikust mitmeaastasest majandamiskavast.
Soome lahe lõhe (SD 32)	10 144 lõhe	Ettevaa tuspõhimõte	10 480 kasvatatud lõhet	Rakenda 86% teatatud lossimis mahust Vähenda 9,3%	≤ 10 480 kasvatatud lõhet Looduslikku lõhet ei tohiks sihtpüügiks kasutada Soome lahes. Et vältida Põhjalahest pärit looduslike lõhede

				võrra Venemaa osakaal	sattumist püügile, tuleks hooaja algust edasi lükata. Lõhe püük Soome lahes peaks toimuma ainult püügivahenditega, mille kahjutus vabastatavatele looduslikele lõhedele on teaduslikult tõendatud. • Soome lahe lõhe seguneb merel peabasseini lõhevarudega. Segavarude merel põhinev püük tuleb lõpetada, et kaitsta Soome lahe varusid. • Praegune lähenemine, kus TAC-id määratakse igal aastal ja tehnilised meetmed lisatakse TAC-määrusesse, ei taga varude jätkusuutlikku pikaajalist majandamist. Seetõttu tuleks välja töötada terviklik majandamislähenemine, mis hõlmab nii TAC-ide määramist kui ka asjakohaseid tehnilisi meetmeid, osana uuest põhjalikust mitmeaastasest majandamiskavast.
--	--	--	--	-----------------------------	---

SOOVITUSED LÄÄNEMERE PÜÜGIVÕIMALUSTE TÄIENDAVATE MEETMETE KOHTA 2026. AASTAKS

Idapoolne Läänemere tursk SD 25–32

Soovitame 2026. aasta TAC-i määrata null tonni nii SD 25–32 kui ka SD 24 jaoks, tuginedes ICES-i 2026. aasta soovitusel: „ICES soovib ettevaatuspõhimõtte rakendamisel nullpüüki aastatel 2025 ja 2026. See soovitus kehtib kõikidele püügilõikudele SD 24–32 varust.“ Praeguse madala produktiivsuse tingimustes jääb varu ka püügita Blimist madalamaks. Null-TAC tuleb kombineerida täiendavate kaitsemeetmetega ja töötada välja ökosüsteemipõhine taastamiskava, võttes arvesse eutrofeerumist, saastet, kliimamuutusi, elupaikade kadu ja Läänemere ökosüsteemi üldist seisundit. ICES soovib elupaikade taastamise meetmeid, keskendudes põhjahapniku sisalduse parandamisele. Kuna turska püütakse nüüd peamiselt kõrvalsaagina, tuleb kohe rakendada valikulisemad püügivahendid kõigis lestapüügi piirkondades ning määrata merilesta TAC tunduvalt alla üksikvarupõhise nõuande.

Läänepoolne Läänemere tursk SD 22–24

Samuti soovitame määrata TAC null tonni (nii kutseline kui harrastuspüük), kuna ICES soovib nullpüüki aastatel 2026 ja 2027, kuna püük hõlmab ka ida-Läänemere tursa isendeid, kes on alla Blim taseme. Turu taastumine Blimist kõrgemale ei ole ka nullpüügi korral lähitulevikus tõenäoline. ICES rõhutab vajadust parandada Läänemere keskkonnaseisundit: elupaikade taastamine eutrofeerumise vähendamiseks, millel on otsene ja kaudne mõju tursa suremusele ja seisundile.

Lääneepoolne Läänemere kevadkudemisega (WBSS) räim SD 20–24

Soovitame 2026. aastaks määrata TAC null tonni, kuna ICES on seitsmel järjestikusel aastal soovitanud nullpüüki MSY lähenemisel. Soovitame lisaks piiranguid piirkondlikult ja ajaliselt Põhjamere idaosas (4a, 4b) ja piirkonnas 3a, et vältida WBSS räime paratamatut sattumist Põhjamere püügile. SSB on olnud alla Blim taseme alates 2007. aastast ja tugev juurdekasv puudub alates 2013. aastast. ICES märgib, et WBSS räime taastumine on ilma lisapiiranguteta ebatõenäoline ning varase elujärgu isendite ellujäämist mõjutavad oluliselt mitte-püügilised tegurid nagu kliimamuutused, eutrofeerumine ja kudemiselupaikade halvenemine.

Avamere Läänemere (v.a. Liivi laht) räim SD 25–29 & 32

2026. aasta TAC peab jääma alla 89 827 tonni, et järgida Läänemere mitmeaastase kava art 4.6 5% riskipiiri Blimist allapoole langemise vältimiseks. ICES soovis püügimahtude suurendamist tänu tugevale 2022. aasta aastakäigule ja kaal-vanuse tõusutrendile, kuid varu on siiski alla MSY Btrigger ja Bpa ning napilt üle Blim piiri.

Täiendavad murekohad:

- Varu ebastabiilsus, mitmed alam-populatsioonid (geneetilise mitmekesisuse oht)
- Valeandmete esitamine räime ja kilu vahel

- Valeandmete esitamine kvoodivabade liikidena (nt lest)
- Ebaselgus Venemaa osas
- Mitmeliigilised ja ökosüsteemilised kaalutlused, sealhulgas toiduahela roll (nt Läänemere püksealuselise pringli toitumine)
- ICES märgib, et räimevaru sisaldab geneetiliselt eristuvaid kudemiskomponente, mis erinevad rände, kasvu ja suguküpsuse poolest.

Liivi lahe räim SD 28.1

Soovitame määrata TAC FMSY vahemiku alumises otsas või sellest madalamal, mitte ületades 27 416 t, et võimaldada varu biomassil tugevamalt suureneda. Soovitus põhineb 2020–2024 prognoositud osakaalul Liivi lahe ja Kesk-Läänemere räime varudes SD 28.1-s.

Botnia lahe räim SD 30–31

TAC ei tohi ületada 25 560 tonni, et täita Läänemere MAP art 4.6 5% riski piiri Blimist allapoole langemiseks. ICES-i prognoositud F-vahemikud toovad kaasa 9–10% tõenäosuse SSB langemiseks alla Blim. Lisaks on varu suurus üle Blim, kuid napilt üle Bpa. ICES rõhutab ka hinnangute ebakindlust noorte vanuseklasside osas ja vajadust toiduahela parema jälgimise järele.

Läänemere kilu SD 22–32

Soovitame TAC-i määramine edasi lükata kuni kevadise traaluuringu andmete saabumiseni. Kesk-Läänemere räimega segunemise tõttu ei saa anda täpset püügisoovitust, kuid TAC peaks olema alla FMSY vahemiku alumise piiri. Aastaklassid 2021–2023 on olnud nõrgad; 2024. aasta aastaklassi tugevus on veel kinnitamata. Venemaa osa kohta puudub ametlik teave 2022–2024 kohta ning püügihinnang põhineb avalikel andmetel, mille kvaliteeti ei saa hinnata. Seetõttu on vajalik ettevaatuspõhine lähenemine.

Merilest SD 22–32

Soovitame mõlema tursavarude kaitset ja taastamist seades merilesta TAC märkimisväärselt alla üksikvarupõhise nõuande (mitte üle 4 894 t). Uus varuühik määrati pärast 2024. aasta hindamist (WKBPLAICE) ning puudub otsene ajalooline võrdlusbaas. Lestade seisund ja kaal-vanuse näitajad on viimastel aastatel langenud. SD 24–26 piirkonnas on idapoolse tursa kõrvalsaagi risk suur. Seetõttu tuleb kasutada valikulisemaid püügivahendeid, rakendada REM-i ning kaasata ICES segapüügi kaalutlustesse.

Läänemere lõhe (v.a. Soome laht) SD 22–31

Soovitame 2026. aastaks loobuda sihtpüügist, välja arvatud juhul, kui uus hindamine näitab, et kudekalade arv ületab MSY tootmise taseme. Postsmoltide ellujäämus on langenud, kudemismigratsioon Põhjjalahte jääb sihttasemest alla. Väiksemates jõgedes ei ole MSY taset saavutatud.

Soome lahe lõhe SD 32

Soovitame, et TAC ei ületaks 10 480 lõhet. Soome lahe lõhevaru koosneb peamiselt asustatud lõhedest, loodusliku lõhe püük ei ole jätkusuutlik. Püük peaks toimuma vaid uimeklipitud lõhedega, et hoida loodusliku lõhe suremus minimaalne. Hooaja algust tuleks edasi lükata, et vältida Botnia lahe loodusliku lõhe püügile sattumist. ICES-i ettevaatuspõhimõtte kohaselt ei tohiks 2026. aasta kaubanduslik meresaak ületada 11 800 lõhet, mis vastab 10 480 teatatud lossitud isendile.